

Naardermeer en Zuidpolder beoosten Muiden (A12)

1 Algemene gegevens

Nummer	A12
Naam gebied	Naardermeer en Zuidpolder beoosten Muiden
Regio Natuurbeheerplan 2020	Amstel, Gooi & Vecht
Gemeente(n)	Weesp, Gooise Meren, Hilversum
Overige wettelijke en beleidsmatige gebiedsbeschermingsregimes relevant voor natuur	<ul style="list-style-type: none"> Natura 2000-gebied #94 Naardermeer (Vogel- en Habitatrichtlijngebied) UNESCO Werelderfgoed (Stelling van Amsterdam)
Gebruik / Functie	Natuur en agrarisch gebruik in dienst van de natuur
Oppervlakte NNN	1220 hectare
Eigendom / beheer	Natuurmonumenten en enkele particulieren

2 Oppervlakte en samenhang NNN

De **oppervlakte** van het NNN in het Naardermeer en de Zuidpolder beoosten Muiden bedraagt 1220 hectare. Het vormt een aaneengesloten geheel, bestaande uit het oude reservaat 'Naardermeer binnen de kade' met daaromheen een 'schil' van nieuwe natuur op uit productie genomen landbouwgronden. Het oude reservaat is landschappelijk goed herkenbaar door de omliggende Ringdijk en het meer besloten karakter in de vorm van moerasbos.

De **samenhang** in het oude deel bestaat uit het samenspel van open water en uitgestrekte moeras- en rietvegetaties en moerasbos. Bij de wateren gaat het zowel om meren als het Grootte Meer en de Wijde- of Bovenste Blik als om kreken en lange vaarten als de Hoofdtocht en de Boomtocht. De spoorlijn Weesp-Naarden zorgt voor een verdeling in een noordelijk en een zuidelijk deel. De Boomtocht loopt door onder de spoordijk door en vormt daarmee een belangrijke schakel in het samenhangende watersysteem binnen het gebied.

In samenhang met dit oude deel is direct aansluitend en bijna geheel rondom een bufferzone van vooral extensieve open graslanden en moeras aanwezig. Naar het noordwesten loopt een smalle strook natuurgebied in de Zuidpolder beoosten Muiden tot aan de Vecht, grotendeels evenwijdig aan de snelweg A1 en de watergang Uitwatering van het Naardermeer. De samenhang is hier minder sterk, doordat de snelweg A1 en ook de spoordijk van de spoorlijn Weesp-Almere het gebied doorsnijden. Deze strook is het enige deel van het gebied dat niet behoort tot Natura 2000-gebied Naardermeer.

Aan meerdere kanten is er een verbinding aanwezig met andere NNN-gebieden. Onder de spoorlijn door is de uitvoering van diverse ecologische verbindingen nog in voorbereiding.

In het noorden is een brede onderdoorgang onder de nieuwe A1 gerealiseerd. Hier wordt de verbinding naar het Gooimeer gerealiseerd (ANV2), welke van belang is voor het functioneren van de twee te verbinden gebieden.

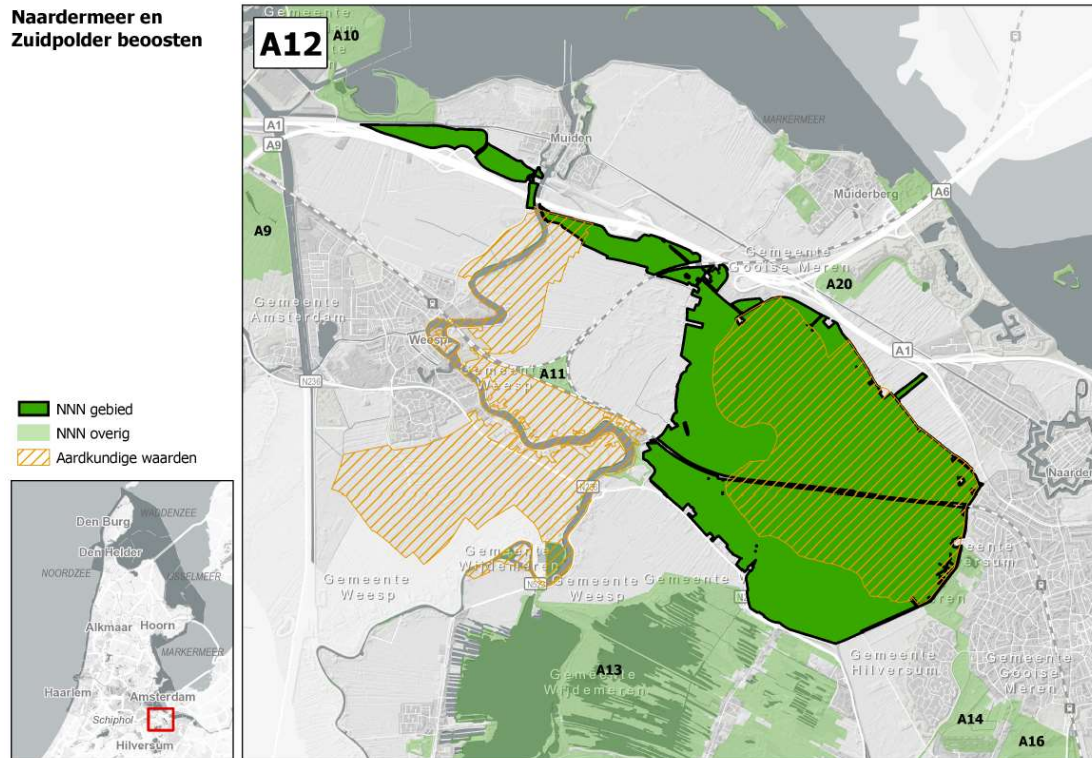
Langs het uitwateringskanaal (noordwest) is een brede ecologische verbinding richting de Vecht gerealiseerd. Via de het aquaduct met brede Vechtoever loopt de ecologische verbinding naar het noordwesten richting het Gooimeer (ook ANV2).

In het zuiden is het Naardermeer in 2013 verbonden met Vechtplassen en Horstermeer (A13). Onder de Provinciale weg N236 (Loodijk) zijn twee brede, natte natuurpassages aangelegd waardoor er onder de weg door (water)verbindingen zijn. Twee trajecten van de weg zijn hiervoor verhoogd. Hierdoor is er een ruimtelijk aaneengesloten water- en moerasgebied ontstaan van twee Natura 2000-gebieden, namelijk het Naardermeer en Oostelijke Vechtplassen, dat vervolgens verder zuidelijk ook samenhangt met de overige deelgebieden van de Oostelijke Vechtplassen.

In het zuidoosten grenst het Naardermeer verder aan A14 Laegieskamp, Gijzenveen en Cruysbergen en vormt daarmee een verbinding met de natuurgebieden in het Gooi.

Ten slotte grenst het gebied aan de westkant in een kort traject aan de dijk van de Vecht met de daarlangs gelegen oeverlanden (A11), die op zijn beurt ook een verbindende schakel vormt tussen de natte natuurgebieden in de regio.

Figuur 1: Ligging NNN-gebied Naardermeer en Zuidpolder beoosten Muiden en omliggende NNN-gebieden inclusief nummer. Voor een overzicht van de natuurbeheertypen wordt verwezen naar het Natuurbeheerplan.

3 Landschapsecologische karakteristiek

Ontstaansgeschiedenis

Het Naardermeer is onderdeel van het **veenrivierenlandschap** (fysisch-geografische regio: laagveengebied) maar vormt eigenlijk een overgang tussen de hogere zandgronden, het laagveengebied en het zeekelegebied. Het Naardermeer is het oudste beschermde natuurgebied van Nederland. De dreiging dat het gebied in een vuilstortplaats zou worden omgezet was aanleiding om in 1905 de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten op te richten die het gebied in 1906 aankocht. Het gebied is het noordelijkste **laagveengebied** van het Vechtplassengebied. Het is een vanuit veengebied ontstaan meer, als een oostelijke uitloper van een verbreding van de Vecht. Via de Vecht stond het in open verbinding met de Zuiderzee. Bij hoogwater op de rivier en storm zorgde dat voor veel dynamiek en het wegslaan van delen van het veen. In tegenstelling tot andere veengebieden in de provincie ontstond het meer hier dus niet door turfwinning, maar door natuurlijke dynamiek. Het meer is dan ook veel ouder (circa 4000 jaar) dan de door turfwinning ontstane Vechtplassen.

Midden dertiende eeuw werd de Vecht ingedijkt en aan het eind van de 14^e eeuw is het Naardermeer volledig afgedamd, waardoor de invloed van rivier en zee definitief verdwenen. Later is meerdere keren geprobeerd om het gebied droog te leggen, onder meer in de zeventiende en negentiende eeuw, maar dat is uiteindelijk niet gelukt. De rechte vaarten die door het gebied lopen zijn bij deze pogingen ontstaan. Ten behoeve van het aanpassen en verplaatsen van de snelweg A1 en bouw van de Spieringbrug is in 2014 de laatste kilometer van het uitwateringskanaal naar het zuiden verplaatst.

Aardkundige waarden

De voormalige getijderivier de Vecht met omliggend polderland, ontstond 3500 tot 3000 jaar geleden, toen de Vechtstreek nog één groot veenmoeras was als onderdeel van het zich vertakkende Kromme Rijn/Oude Rijn systeem. De Vecht is de hoofdstroom van dit systeem en mondt uit in het voormalige Almere en latere Zuiderzee. Het hele gebied ondervond invloed van zee. De getijdenwerking was beperkt, alleen bij storm werd klei afgezet en konden oeverwallen ontstaan. De ondergrond van de Aetveldsche polder bestaat uit een vertakkend systeem van voormalige veenrivieren, veenstromen en kreekbeddingen met oeverwallen die onder invloed van het getij stonden.

Overstromingen van het Oer-IJ en de erosie vanuit de Vecht hebben de voorlopers van het Naardermeer gevormd. Voor de 12e twaalfde eeuw stroomde de Vecht via moerasgebieden en binnenmeren naar een zoetwatermeer als voorloper van de Zuiderzee. Door overstromingen van de Vecht en golfrosie door harde wind sloegen grote stukken uit de venige oevers van het Naardermeer. Midden 13e eeuw werden langs het Naardermeer een aantal dijken aangelegd. In 1383 werd de verbinding tussen de Vecht en het Naardermeer afgedamd. Na deze afdamming begon, aanvankelijk vooral aan de westzijde, verlanding (veengroei) plaats te vinden.

Het gehele systeem van vertakkende riviertjes, zoals het in dit deel van Noord-Holland (en Utrecht) voorkomt is uniek voor kustvlakten in Europa. Er is een provinciale tot internationale waardering aan de gebieden toegekend. De deelgebieden hebben zowel educatieve als wetenschappelijke waarde. Met name de Vechtloop en -delta draagt hieraan bij. De ondergrond in de Aetveldse polder is onderdeel van bovenstaand systeem. Aan de oppervlakte wordt de polder gekenmerkt door een grote verscheidenheid aan tamelijk gave, kenmerkende verkavelingsvormen. Ook deze kernkwaliteit is onvervangbaar.

Ruimtelijke ontwikkelingen zijn mogelijk indien de leesbaarheid van de aardkundige kernkwaliteit in stand blijft. Dit betekent dat het bodemprofiel en reliëf (bijv. door activiteiten als heien, graven en egaliseren) niet significant mogen worden aangetast. Bij ontwikkelingen die beroering tot een diepte van 1 m. onder maaiveld vergen is in beginsel geen sprake van aantasting van de aardkundige kernkwaliteit.

Abiotische en ruimtelijke karakteristiek

Het Naardermeer, dat in zijn geheel iets onder NAP ligt, wordt gevoed door regenwater en door **kwelwater** vanaf het Gooi. Door de ligging in een overgangszone zijn van oost naar west zowel **zand-, veen- als kleibodems** aanwezig. Door de vroegere invloed van de Vecht en de Zuiderzee is een slecht doorlatende kleilaag ontstaan in het westelijke deel, waarop het kwelwater dat vanuit

het oosten aankomt aan de oppervlakte komt. Door het ijzer- en kalkrijke kwelwater is de waterkwaliteit tot halverwege de 20^e eeuw goed geweest. Daarna kreeg het gebied, mede door de intensieve landbouw rondom, last van eutrofiëring en verdroging. Er wordt in droge perioden en/of perioden met hoog water gebiedsvreemd voedselrijk water ingelaten, waardoor destijds de waterkwaliteit verder achteruit ging. Vanaf de jaren '80 van de vorige eeuw zijn verschillende maatregelen genomen om de waterkwaliteit te verbeteren. Zo werd inlaatwater van het IJmeer niet meer direct toegelaten, maar eerst gedefosfateerd. Ook werd slib verwijderd. Recent zijn rond het oude reservaat gelegen landbouwgronden uit productie genomen waardoor er nu een **bufferzone** aanwezig is waarin in **een hogere grondwaterstand** beoogd is. Deze bufferzone zal, wanneer alle landbouwgronden zijn omgevormd naar natuur, een breedte hebben van meestal ongeveer 500 meter tot plaatselijk ruim 1 kilometer met ondiepe plassen en oude kreken die hersteld zijn. Uitgangspunt van de buffer is realisatie van een hydrologische en ecologische buffer waarbij de te realiseren én te behouden natuurdoelen leidend zijn. Slechts op twee trajecten van circa 500 meter lang ontbreekt deze bufferzone rond het oude reservaat: in het noorden waar de Meerkade dicht langs de snelweg A1 loopt en in het noordoosten waar de Meerkade en Overscheenseweg langs elkaar lopen.

Door de hydrologische herstelmaatregelen (defosfatering, baggeren, isolatie van voedselrijk water) is de **waterkwaliteit** in het oude binnendijkse deel al sterk verbeterd wat geleid heeft tot spectaculair herstel van watervegetatie.

Het realiseren van een natuurschil rondom het Naardermeer is nog niet voltooid. De laatste verwervingen van gronden om de natuurschil te realiseren vinden de komende jaren plaats.

Huidig gebruik

Het gebied heeft als functie natuur. Het beheer is dan ook gericht op het verhogen van de natuurwaarden. Delen van het gebied, waaronder de Zuidpolder beoosten Muiden, kennen agrarisch gebruik in dienst van de natuur. Hoewel dit vaak onder druk heeft gestaan door met name infrastructurele voornemens, is in het hele gebied nog sprake van veel **rust, stilte en donkerte**. Het oude reservaat is nagenoeg ontoegankelijk voor recreanten. Natuurmonumenten organiseert vaarexcursies en over land is het reservaat via enkele wandelpaden toegankelijk. Ook in de nieuwe gebieden zijn grote delen niet toegankelijk. In het zuiden loopt er een fietspad door de Hilversumse Bovenmeent en hier zijn enkele wandelpaden. Wel is een rondje Naardermeer te lopen, vrijwel geheel door de schil Naardermeer. Daarnaast is een wandeling mogelijk vanaf Stadzicht naar de Muggenbult. Direct langs de buitengrens van het gebied zijn rondom kleinere verharde wegen of fietspaden aanwezig.

Kernkwaliteiten

Op basis van het voorgaande worden in het Naardermeer en de Zuidpolder beoosten Muiden de volgende ecologische kernkwaliteiten onderscheiden, die de basis vormen voor het behoud van biodiversiteit die (inter)nationaal en/of regionaal van belang is:

- Kwelgevoed klei- en veenlandschap met open water en verlandingsvegetaties
- Open waterrijk landschap met moerassen en extensieve graslanden en water- riet en moerasvogels

4 Natuurwaarden

De natuurwaarden, zowel actueel als potentieel, zijn hierna beschreven aan de hand van de kernkwaliteiten van het gebied.

Kernkwaliteit: Kwelgevoed klei- en veenlandschap met open water en verlandingsvegetaties

Actuele natuurwaarden

Mede door de ijzer- en basenrijke kwel van het Gooi en de hydrologische herstelmaatregelen in het recente verleden heeft het Naardermeer weer een goede waterkwaliteit. Er is weer sprake van zeer helder met kranswieren begroeid water en bijzondere verlandingsvegetaties. Het meeste open water in het oude reservaat behoort dan ook tot het beheertype **N04.01 Kranswierwater**. Met name in het Grootte Meer en de Veertigmorgen zijn de kranswervegetaties sterk in oppervlakte en kwaliteit toegenomen. In de plas komt het grootste aantal soorten kranswieren in Nederland voor. Binnen het oude reservaat behoren enkele kleine wateren tot beheertype **N04.02 Zoete plas** (ook als H3130 Zwakgebufferde vennen, H3140 Kranswierwateren of H3150 Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden aangewezen in het kader van Natura 2000). In de heldere wateren zijn kenmerkende **vissoorten** aanwezig zoals snoek, bittervoorn en kleine modderkruiper.

Trilvenen (N06.02) (ook als H7140A Overgangs- en trilvenen (trilvenen) aangewezen in het kader van Natura 2000) vormen een vroeg stadium in de verlanding van basenrijk water. Het zijn uitzonderlijk soortenrijke vegetaties die zowel in Nederland als in Europa zeer zeldzaam zijn. Een kenmerkende soort van kalkmoerassen en trilvenen is de groenknolorchis. Trilvenen zijn gevoelig voor verslechtering van de waterkwaliteit en voor verzuring. In het Naardermeer is trilveen aanwezig langs de oostkant van het Wijde of Bovenste Blik. Hier komen onder andere moeraskartelblad en rietorchis veel voor, net als de zeer zeldzame groenknolorchis.

Verspreid door het oude reservaat zijn veenmosrietlanden en enkele percelen moerasheiden aanwezig (**N06.01 Veenmosrietland en moerasheide**, ook als H7140B Veenmosrietland of H4010B Vochtige heiden van het laagveengebied aangewezen in het kader van Natura 2000). Deze zijn een later (en meer door regenwater beïnvloed) successiestadium van de verlandingsreeks en liggen vooral in het noordwesten, maar ook is er een groot veld in het oosten net noordelijk van de spoorlijn en verder zijn er enkele veldjes ten zuiden van de spoorlijn. Een groot deel van het Naardermeer behoort tot beheertype **N05.01 Moeras**. Dit betreft vooral het oude reservaat waar dit type bestaat uit niet (frequent) gemaaide ruigten en rietvelden (ook als H6430 Ruigten en zomen aangewezen in het kader van Natura 2000). De oppervlakte moeras zal bij de inrichting van de omliggende polders sterk uitbreiden. Kleine oppervlakten rietland, vooral in het westen van het oude reservaat, worden frequenter gemaaid en behoren tot beheertype **N05.02 Gemaaid rietland**. Voor meerdere soorten **moeras- en rietvogels** zijn de rietlanden belangrijk als broedgebied, waaronder de purperreiger en snor. Het aantal broedparen van

purperreigers lag de laatste jaren rond de 60, in 2017 werden ruim 100 nesten geteld. Van de snor zijn de aantallen stabiel en zijn er tientallen territoria aanwezig. Die liggen niet alleen in het oude reservaat, maar ook in de delen met moeras in de nieuwe gebieden. Dit moeras (eveneens rietveld) bevindt zich bij de nieuw gegraven wateren aan de westkant van het gebied (ten noorden van de spoorlijn) en in het zuiden (de Hilversumse Bovenmeent). De zwarte stern (eveneens aangewezen als broedvogel) is incidenteel terug als broedvogel. Daarnaast is het Naardermeer beroemd om de oude aalscholverkolonie in de elzen van het Jan Hagenbosch. In de jaren '70 en '80 ging het om enkele duizenden broedparen. De laatste jaren ligt het aantal broedparen rond de 700. De teruggang wordt vooral toegeschreven aan verminderde foerageercondities in het Markermeer en IJmeer. Het Naardermeer is voor ganzensoorten als kolgans en grauwe gans van belang als slaappleats op het water.

Op enkele plekken, met name langs de Ringdijk liggen graslandjes met het beheertype **N10.02 Vochtig hooiland** (ook als H6410 Blauwgrasland aangewezen in het kader van Natura 2000). De soortenrijkdom is hier groot met kwelafhankelijke soorten zoals moeraskartelblad en ook hier groenknolorchis. Door de vroege bescherming van het gebied hebben de elzenbroekbossen (**N14.02 Hoog- en Laagveenbos**) zich ongestoord kunnen ontwikkelen tot laagveenbos en bij toenemende ouderdom tot hoogveenbos (ook als H91D0 aangewezen in het kader van Natura 2000) met een rijke mossenflora. Het Naardermeer heeft het grootste oppervlak met dit beheertype van heel Nederland. Bijna al het moerasbos bevindt zich binnen de kade. Hierbuiten is er een gering oppervlak van enkele langgerekte delen met dit beheertype in de smalle strook naar het noordwesten. Westelijk van het Spookgat wordt een klein deel van het bos beheerd als **N17.06 Vochtig hakhout**.

Recent zijn van meerdere soorten zoogdieren die eerder niet bekend waren uit het gebied of lange tijd weg zijn geweest waarnemingen gedaan in het Naardermeer. In 2017 zijn **otters** vastgelegd op cameravallen. Het gaat onder andere om een waarneming bij een faunapassage onder de Loodijk, waar een verbinding met de Ankeveense Plassen tot stand is gekomen. Mede door het gebruik van cameravallen is duidelijk geworden dat **boommarters** nu op veel plekken in de moerasbossen voorkomen (naar schatting 10-12 territoria). Ook de das is recent op cameravallen vastgelegd. Het gaat veelal om foeragerende dieren afkomstig van de hogere zandgronden in het Gooi, maar de eerste burcht in het Naardermeergebied is gevonden. Van de noordse woelmuis zijn geen recente waarnemingen bekend, maar van de **waterspitsmuis** wordt, op basis van braakballenonderzoek, vermoed dat ze in het Naardermeergebied aanwezig zijn.

De **ringslang** is een algemene soort in het Naardermeer en van de amfibieën komt de **heikikker** van vrij schaars tot lokaal vrij algemeen in dit gebied voor. In de nieuwe gebieden wordt de soort veel aangetroffen. In het Naardermeer komen veel libellensoorten voor, waaronder een grote populatie sierlijke witsnuitlibellen, verspreid door het hele Naardermeer ten noorden van de spoordijk. De zeldzame groene glazenmaker komt in zeer kleine aantallen voor. Andere aanwezige ongewervelden zijn gestreepte waterroofkever, zeggekorfslak en platte schijfhoren. Van de gestreepte waterroofkever zijn enkele recente waarnemingen bekend uit het noorden van het Naardermeer (Uitwatering van het Naardermeer) en ook van de Wijde of Bovenste Blik.

Zeggekorfslak is vrij veel aanwezig rond de Wijde of Bovenste Blik. Van platte schijfhoren zijn er waarnemingen verspreid over het Naardermeer.

Ten oosten van het Grote Meer is in het moerasbos een oude **eendenkooi (N17.04)** aanwezig. Deze wordt als cultuurhistorisch waardevol element in stand gehouden.

Potentiële natuurwaarden

Wanneer de waterkwaliteit verder verbetert zal onder andere het herstel van de kranswieren zich kunnen voortzetten. Een goede waterkwaliteit is ook van groot belang voor zeldzame vegetaties als trilveen. Net als elders staat het trilveen in het Naardermeer onder druk. Onder andere door hogere waterpeilen in de winter en het tegengaan van ganzenvraat wordt ingezet op een uitbreiding van het oppervlak aan trilveen, veenmosrietland en waterriet. Zeer recent zijn hiervoor ook delen van het moerasbos (het climaxstadium) gekapt om ruimte te geven aan eerdere successiestadia van de verlandingsreeks zoals veenmosrietland, vochtig hakhout en waterriet.

De ambitie is verder om de nieuwe natuurgebieden in de randzones deels tot beheertype **N05.01 Moeras** te ontwikkelen, onder andere door verdere peilverhoging. Het oppervlak moeras zal hierdoor sterk gaan toenemen en daarmee ook het leefgebied voor soorten als **otter**, **Noordse woelmuis** en tal van **moeras- en rietvogels**.

Kernkwaliteit: Open waterrijk landschap met moerassen en extensieve graslanden en water-, moeras- en rietvogels

Actuele natuurwaarden

In de Zuidpolder beoosten Muiden en vooral in de nieuwe gebieden rond het oude reservaat zijn te beschermen kwaliteiten aanwezig met een geheel andere ontstaansgeschiedenis. Door landbouwgronden uit productie te nemen en hier vervolgens natuurontwikkeling toe te passen is een gevarieerd gebied met moerassen met waterriet, gegraven krekens en plassen ontstaan. Voor het grootste deel van deze nieuwe natuur geldt op dit moment het beheertype **N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland** en **N04.02 Zoete plas**. Belangrijke beheermaatregelen die hier zijn genomen zijn een verhoging van de grondwaterstand en begrazing door runderen. De huidige vegetatie in deze nieuwe gebieden is nog jong en verschilt nog sterk. Er zijn bijvoorbeeld delen waar veel pitrus is opgekomen en ook zijn grote rietruigtes aanwezig. Het gebied is van belang voor zowel **watervogels** als **moeras- en rietvogels** zoals snor en rietzanger. In de watergangen in de schil ontwikkelen zich watervegetaties met fonteinkruiden en krabbescheer.

Potentiële natuurwaarden

Voor een groot deel van het huidige oppervlak aan beheertype N12.02 Kruiden- en faunarijk grasland in de randzones geldt de ambitie om deze om te vormen tot beheertype N05.01 Moeras met grote oppervlakten waterriet ten behoeve van de grote karekiet en andere moerasvogels. Met name aan de oostkant blijven grotere oppervlakten Kruiden- en faunarijk grasland aanwezig en verder lange stroken onder andere op en langs de Ringdijk. In het oosten is verder de ambitie om het oppervlak **N10.01 Nat schraalland** uit te breiden door verder te verschrallen met maaibeheer en door aanpassingen aan de afwatering waardoor kwelwater beter wordt benut. Dit deel ligt in de

kwelzone van de zandgronden in het Gooi. Het Naardermeer grenst hier aan A14 Laegieskamp, Gijzenveen en Cruysbergen, waarvan een deel al tot dit beheertype behoort. De huidige vegetatieontwikkeling in wateren in de schil laat daarnaast zien dat er ook op dit gebied potentie is (**N04.01 Kranswierwater**).

5 Abiotische en ruimtelijke condities

In tabel 1 zijn de kernkwaliteiten en bijbehorende actuele en potentiële natuurwaarden weergegeven in relatie tot de vereiste abiotische en ruimtelijke condities. Deze tabel geeft daarmee inzicht in de aspecten waarmee rekening dient te worden gehouden in het ecologisch onderzoek naar de mogelijke (significante) gevolgen van een plan of project in het NNN.

Tabel 1: Actuele en potentiële natuurwaarden in relatie tot de vereiste abiotische en ruimtelijke condities ('X')

	Vereiste abiotische condities									Vereiste ruimtelijke condities							
	Veenbodem	Relatief voedselarme onbemeste bodem	Oude bodem (ongestoord)	Buffercapaciteit bodem / water	(Micro) reliëf	Windwerking	Stabiel hoog (grond)waterpeil	Peil- en/of overstromingsdynamiek	Basenrijke en/of brakke kwel	Goede (grond- en oppervlakte)waterkwaliteit	Bestaand water- en / of verkavelingspatroon	Cultuurhistorisch element (eendenkooi)	Openheid	Beslotenheid	Rust (beperkte menselijke aanwezigheid)	Stilte	Donkerte
Kwelgevoed klei- en veenlandschap met open water en verlandingsvegetaties																	
N04.01 Kranswierwater	-	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N04.02 Zoete Plas	-	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N05.01 Moeras	X	X	-	-	-	X	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X	X
N05.02 Gemaaid rietland	X	X	-	-	-	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N06.01 Veenmosrietland en moerasheide	X	X	-	-	-	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N06.02 Trilveen	X	X	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N10.02 Vochtig hooiland	X	X	X	X	X	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N14.02 Hoog- en laagveenbos	X	X	X	X	X	-	X	-	X	X	X	-	-	X	X	X	X
N17.04 Eendenkooi	X	X	-	-	-	-	X	-	-	X	X	X	-	X	X	X	X
N17.06 Vochtig hakhout	X	-	-	-	-	-	X	-	-	X	X	X	-	X	X	X	X
Vissen	-	-	-	X	-	-	X	-	-	X	X	-	-	-	-	-	-
Moeras- en rietvogels	-	-	-	X	-	X	X	X	-	X	X	-	X	-	X	X	X
Watervogels	-	-	-	X	-	-	X	X	-	X	X	-	X	-	X	X	X

Ongewervelden van natte milieus	X	X	-	X	X	-	X	-	X	X	X	-	-	-	-	-	-
Noordse woelmuis	-	-	-	X	X	-	X	-	-	X	X	-	-	-	X	X	X
Waterspitsmuis	-	-	-	X	X	-	X	-	-	X	X	-	-	-	X	X	X
Otter	-	-	-	X	-	-	X	-	-	X	X	-	-	-	X	X	X
Boommarter	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	X	-	-	X	X	X	X
Ringslang	-	-	-	X	X	-	X	-	-	X	X	-	-	-	X	X	-
Heikikker	X	-	-	X	X	-	X	-	-	X	X	-	-	-	X	-	X
Open waterrijk landschap met moerassen en extensieve graslanden en water-, moeras- en rietvogels																	
N04.01 Kranswierwater	-	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-	-	-	X	X	X
N04.02 Zoete plas	-	-	-	X	-	-	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X	X
N10.01 Nat schraalland	-	X	-	X	X	-	X	-	X	X	X	-	X	-	X	X	X
N12.02 Kruiden- en faunairijk grasland	-	X	-	X	X	-	X	-	-	X	X	-	X	-	X	X	X
Moeras- en rietvogels	-	-	-	X	-	X	X	X	-	X	X	-	X	-	X	X	X
Watervogels	-	-	-	X	-	-	X	X	-	X	X	-	X	-	X	X	X
Aardkundige waarden	X	-	X	-	X	-	X	-	-	-	X	-	-	-	-	-	-

6 Vervangbaarheid

De actuele hoge natuurwaarden in het oude reservaat zijn het resultaat van een langdurige ontwikkeling op een bijzondere locatie in de kwelzone van de zandgronden van het Gooi. Die zijn dan ook niet of nauwelijks vervangbaar. De gebieden er omheen zijn vrij recent aangelegd op voormalige agrarische graslanden. De actuele natuurwaarden (vooral kruiden- en faunarijk grasland, moeras, rietruigte en recent aangelegde wateren bevatten reeds bijzondere vegetaties en diersoorten en zijn daarom niet eenvoudig vervangbaar, enkele tientallen jaren.

Door de ligging direct rondom het Naardermeer spelen de nieuwe delen een belangrijke rol bij het in stand houden of verbeteren van de natuurwaarden in het oude reservaat. Het zorgt niet alleen voor uitbreiding van onder andere het huidige oppervlak moeras, maar vormt ook een bufferzone voor de waterhuishouding in het oude reservaat. De nieuwe delen zorgen in het zuiden en oosten voor verbinding met andere NNN-gebieden. Dankzij de nieuwe delen is er nu een groot aaneengesloten moerasgebied ontstaan van de Natura 2000-gebieden Naardermeer en Oostelijke Vechtplassen. De hydrologische omstandigheden in de nieuwe delen in het oosten van het gebied maken de ontwikkeling van waardevolle vegetaties als nat schraalland kansrijk en voor een deel is dit al gerealiseerd.

Daarnaast komen natuurlijke meren zoals het Naardermeer niet veel voor. Een meer dat op deze natuurlijke wijze (door lokale erosie in een veengebied) is ontstaan, is in principe onvervangbaar. De fysieke kenmerken van het natuurlijke meer met actieve veenvorming mogen niet significant worden aangetast, zodat de aardkundige waarden en de ontstaansgeschiedenis via het aardkundig monument behouden blijven.